

31. Odpoveď ministerky pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky
G. Matečnej na interpeláciu poslanca Národnej rady Slovenskej republiky M. Fecka podanú
6. apríla 2017 vo veci reštitučného konania

ministerka pôdohospodárstva
a rozvoja vidieka Slovenskej republiky
Gabriela Matečná

SEKRETARIÁT PREDSEDU NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY		
Dátum zaevidovania: 27-04-2017		
Číslo spisu: PREDS-367/2017		
Listy: 1/-	Prilohy: 1/2	
RZ	ZH	LU

Bratislava 21. apríla 2017
Číslo: 256/2017-100

Vážený pán poslanec Národnej rady Slovenskej republiky,

prostredníctvom predsedu Národnej rady Slovenskej republiky Andreja Danka mi bola doručená Vaša interpelácia týkajúca sa tvrdenia pána Františka Rendoša o protizákonom reštitučnom konaní v katastrálnom území Ličartovce. Podľa Vami poskytnutých informácií pán Rendoš bol majiteľom chaty, ktorú si v katastrálnom území Ličartovce postavil na základe stavebného povolenia (teda v súlade s vtedy platnými predpismi), avšak pozemok ostal nevyporiadany (hoci zároveň uvádzate, že išlo o pozemok štátny). Na predmetný pozemok bol uplatnený reštitučný nárok, pričom bývalý Pozemkový úrad Prešov v zmysle zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 229/1991 Zb.“) navrátil vlastníctvo k danému pozemku oprávneným osobám, čo malo byť podľa pána Rendoša protizákonné, keďže on ani ostatní majitelia chat neboli braní ako účastníci reštitučného konania, neboli im doručované žiadne písomnosti a nemohli sa v danej veci odvolať. Navyše, pozemok nemal byť vydaný, keďže podľa § 11 zákona č. 229/1991 Zb. sa pozemky pod budovami nemôžu vydať, ak stavby neslúžia na poľnohospodársku a lesnú výrobu, čo chaty v rekreačnej oblasti evidentne neslúžia. Zaujímá Vás, či tento postup bol v poriadku, či nedošlo k nezákonnému konaniu a či sa dá na nezákonnosti stavať zákonnosť do budúcnosti. Žiadate o zjednanie nápravy a vyodenie príslušnej zodpovednosti.

„Ex iniuria ius non oritur“, teda „z neprávania nemôže vzniknúť právo“. Vychádzajúc z tejto starorímskej zásady by odpoveď na jednu z Vami položených otázok bola jednoduchá. Keďže však na zaujatie stanoviska vo veci tvrdení jednej strany je vždy vhodné vypočítať si aj ďalšie okolnosti prípadu, naviac takého prípadu, ku ktorému došlo takmer pred štvrtstoročím, požiadala som o zaslanie predmetného reštitučného rozhodnutia spolu so stručnou informáciou k prípadu zástupcu Okresného úradu Prešov, pozemkového a lesného odboru, ako právneho nástupcu bývalého Pozemkového úradu Prešov.

Z odôvodnenia rozhodnutia bývalého Pozemkového úradu Prešov č. 2356/92-Buj./124 z 5. októbra 1993 vyplýva, že tento správny orgán schválil v zmysle § 9 ods. 2 zákona č. 229/1991 Zb. dohodu o vydaní, v rozhodnutí špecifikovaných, nehnuteľností v katastrálnom území Ličartovce medzi oprávnenými osobami (Marianna Pillerová, Juraj Piller, Agnesa Holéniová) a povinnou osobou (Východoslovenské lesy, š. p. Košice, Lesný odštepny závod Prešov), nakoľko bolo preukázané, že konfiškácia majetku právnych predchodcov oprávnených osôb v zmysle Nariadenia SNR č. 104/1945 Zb. o konfiškovaní a urýchlenom rozdelení pôdohospodárskeho majetku Nemcov, Maďarov, ako aj zradcov a nepriateľov slovenského národa, bola neopodstatnená, keďže právnym predchodcom oprávnených osôb zostalo zachované štátne občianstvo Československej republiky. Správny orgán teda skonštatoval, že reštitučný nárok je oprávnený a dohodu o vydaní nehnuteľností schválil.

Je pravdou, že v zmysle § 11 ods. 1 písm. d) zákona č. 229/1991 Zb. (pozemky alebo ich časti nemožno vydať v prípade, že pozemok bol po prechode alebo prevode do vlastníctva štátu alebo inej právnickej osoby zastavaný; pozemok možno vydať, ak stavba nebráni poľnohospodárskemu alebo lesnému využitiu pozemku), resp. v zmysle v zmysle § 11 ods. 1 písm. e) zákona č. 229/1991 Zb. (pozemky alebo ich časti nemožno vydať v prípade, že na pozemku bola zriadená záhradková alebo chatová osada, botanická záhrada a arborétum zamerané na záchranu a zachovanie genofondu alebo les určený na lesný výskum alebo pozemok slúži výlučne na vypestovanie nových šľachtiteľských odrôd a semenných sádov lesných drevín) existencia stavby na pozemku, na ktorý bol uplatnený reštitučný nárok, môže v zákonom predpokladaných prípadoch spôsobiť prekážku v navrátení vlastníctva pozemku. V danom prípade je však podstatnou tá skutočnosť, že lokalita v katastrálnom území Ličartovce, kde mal pán Rendoš postavenú chatu, nemala štatút chatovej osady (§ 52 až 58 vyhlášky č. 83/1976 Zb. o všeobecných technických požiadavkách na výstavbu v znení vyhlášky č. 45/1979 Zb.). Podľa informácií, ktoré správne mu orgánu poskytol stavebný úrad (Obec Ličartovce), stavebné povolenia na chaty boli vydané s podmienkou, že chaty budú odstránené do roku 1990, pretože sa nachádzajú v zátopovom území, keďže v predmetnej oblasti mala byť vybudovaná Vodná nádrž Svinka, ktorá mala zásobovať vodou chladiace zariadenia pripravovanej Atómovej elektrárne Kecerovce. Chaty tak nemohli byť zapísané ako stavby na listy vlastníctva, neboli ani súčasťou chatovej osady a v čase rozhodovania o reštitučnom nároku - s ohľadom na stavebné povolenia - na pozemkoch v zásade ani nemali existovať. Predpoklady na uplatnenie prekážok vo vydaní pozemku v zmysle § 11 ods. 1 písm. d), e) zákona č. 229/1991 Zb. teda neboli naplnené.

Čo sa týka poukazu pána Rendoša, že mu nebolo doručené rozhodnutie bývalého Pozemkového úradu Prešov č. 2356/92-Buj./124 z 5. októbra 1993, a teda že s ním nebolo konané ako s účastníkom reštitučného konania, so všetkými s tým súvisiacimi právami, vrátane práva na podanie riadneho opravného prostriedku, je potrebné uviesť, že zákon č. 229/1991 Zb. ako hmotnoprávny predpis vo svojej druhej časti definuje oprávnené osoby (§ 4, § 4a) a povinné osoby (§ 5), teda určuje okruh účastníkov konania, ktorí sú zároveň definovaní v § 14 Správneho poriadku ako procesnoprávnym predpise.

Podľa zákona č. 229/1991 Zb. je osobou oprávnenou na navrátenie vlastníctva, resp. na priznanie práva na náhradu, ten, kto je (i) občanom (vtedajšej) ČSFR, (ii) má v nej trvalý pobyt (iii) a jeho pôda, budovy a stavby patriace k pôvodnej poľnohospodárskej usadlosti prešli na štát alebo na iné právnické osoby (iv) v dobe od 25. februára 1948 do 1. januára 1990 (v) niektorým zo spôsobom určeným v tomto zákone. Ak takáto osoba zomrela (alebo bola vyhlásená za mŕtvu), na jej miesto nastupujú jej dedičia v poradí určenom zákonom.

Podľa § 14 ods. 1 Správneho poriadku účastníkom konania je ten, (i) o koho právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach sa má konať, (ii) koho práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti môžu byť rozhodnutím priamo dotknuté a (iii) kto tvrdí, že môže byť rozhodnutím vo svojich právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach priamo dotknutý. Podľa § 14 ods. 2 Správneho poriadku účastníkom konania je (iv) aj ten, komu osobitný zákon takéto postavenie priznáva.

Zároveň v rámci rozhodovacej právomoci súdov o žalobách proti rozhodnutiam a postupom správnych orgánov (druhá hlava piatej časti Občianskeho súdneho poriadku – zákon č. 99/1963 Zb., ktorý bol platný a účinný v čase vydania rozhodnutia bývalého Pozemkového úradu Prešov č. 2356/92-Buj./124 z 5. októbra 1993) bol na podanie takejto žaloby aktívne legitimovaný ten, kto tvrdí, že mu rozhodnutie správneho orgánu nebolo doručené, hoci sa s ním ako s účastníkom konania malo konať. V zmysle § 250b ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku *súd overí správnosť tohto tvrdenia a uloží správne mu orgánu doručiť tomuto účastníkovi správne rozhodnutie a podľa*

okolností odloží jeho vykonateľnosť. Týmto stanoviskom súdu je správny orgán viazaný. Po uskutočnenom doručení predloží správny orgán spisy súdu na rozhodnutie o žalobe. Ak sa v rámci správneho konania po vykonaní pokynu súdu na doručenie správneho rozhodnutia začne konanie o opravnom prostriedku, správny orgán o tom súd bez zbytočného odkladu upovedomí.

V zmysle § 250b ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku však súd postupuje podľa odseku 2, len ak od vydania rozhodnutia, ktoré nebolo žalobcovi doručené, neuplynula lehota troch rokov. Ide o prekluzívnu lehotu, ktorej začiatok sa viaže na deň vydania správneho rozhodnutia.

Podľa ustálenej judikatúry súdov „Správny poriadok síce vymedzuje, kto je účastníkom konania, ale odpoveď na to, na koho sa táto definícia vzťahuje, dávajú predpisy hmotného práva. Až z týchto predpisov vyplýva okruh osôb, ktoré sú alebo ktoré sa môžu stať nositeľmi práva a povinností, o ktorých správny orgán rozhoduje.“ (Najvyšší súd SR, 1SžoNS 134/2004).

V kontexte vyššie uvedeného ohľadom definície účasti v reštitučnom konaní tak možno konštatovať, že v danom prípade z vlastníka chaty v dobe od 25. februára 1948 do 1. januára 1990 neprešli na štát alebo na iné právnické osoby jeho pôda, budovy a stavby patriace k pôvodnej poľnohospodárskej usadlosti niektorým zo spôsobom určeným v tomto zákone. Práve naopak, vlastníkom chaty sa umožnilo, aby si na pozemkoch (ktoré predtým štát získal tým, že ich odňal ich pôvodným vlastníkom, ktorí si v reštitučnom konaní podľa zákona č. 229/1991 Zb. uplatňujú svoje práva na navrátenie tohto vlastníctva, resp. práva na priznanie náhrady) mohol vybudovať chatu. Vlastník stavby tak nie je účastníkom reštitučného konania, ak správny orgán rozhoduje o reštitučnom nároku oprávnenej osoby, ktorá nie je totožná s osobou vlastníka stavby, keďže zákon č. 229/1991 Zb. jasne určuje okruh účastníkov konania, pričom vlastníka stavby nepovažuje tento zákon ani za tzv. zúčastnenú osobu v zmysle § 15a Správneho poriadku. Existencia stavby – ak by išlo o stavbu spĺňajúcu podmienky predpokladané v § 11 ods. 1 písm. d), resp. v § 11 ods. 1 písm. e) zákona č. 229/1991 Zb. – by predstavovala prekážku v navrátení vlastníctva daného pozemku oprávnenej osobe – reštituentovi (čo sa však s ohľadom na skutočnosti uvedené vyššie nevzťahuje na prípad pána Rendoša).

S ohľadom na skutočnosť, že vlastníka stavby nie je účastníkom reštitučného konania, reštitučné rozhodnutie sa mu nedoručuje.

V rámci teoretického uvažovania o vymedzení subjektov vnímaných ako účastníci konania cez tzv. prezumpciu účasti podľa ustanovenia § 14 Správneho poriadku, keď správny orgán má povinnosť určité osoby vnímať ako účastníkov konania buď na základe toho, že ich práva by mohli byť rozhodnutím správneho orgánu dotknuté alebo len na základe samotného „tvrdenia“ týchto osôb, pričom v takom prípade ich ako účastníkov nemôže opomenúť, a to až do okamihu, kým nerozhodne o opaku - teda o neexistencii postavenia účastníka konania (s určitou dávkou zjednodušenia by sme potom mohli povedať, že účastníkom konania môže byť v rámci určitého úseku správneho konania v zásade ktokoľvek), je potrebné k nastolenému problému uviesť, že „tvrdenie účasti“ (a s tým spojené právne dôsledky) je možné zo strany správneho orgánu posudzovať buď v rámci prebiehajúceho správneho konania (do vydania právoplatného rozhodnutia) alebo počas lehôt, ktoré Správny poriadok stanovuje pre podanie mimoriadnych opravných prostriedkov (najmä § 62 ods. 2 v spojení s § 62 ods. 1 písm. c), § 65 Správneho poriadku). Rovnako by bolo možné využiť inštitút súdnej ochrany v zmysle § 250b ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, keď by súd zaviazal správny orgán, aby s danou osobou konal ako s účastníkom konania.

V danom prípade však vlastníka chaty postavenie účastníka konania „tvrdí“ po vyše dvadsiatich troch rokoch od vydania rozhodnutia, teda v čase, keď všetky lehoty, právnym poriadkom stanovené v záujme zabezpečenia dodržiavania inštitútu právnej istoty, už uplynuli.

Pre úplnosť treba dodať, že predmetné rozhodnutie bývalého Pozemkového úradu Prešov č. 2356/92-Buj./124 z 5. októbra 1993 bolo v minulosti preskúmané Okresnou prokuratúrou Prešov i Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky (jeho právnym predchodcom), pričom nebolo skonštatované porušenie zákona. Podľa informácií z Okresného úradu Prešov, pozemkového a lesného odboru, v súčasnosti je celý spisový materiál týkajúci sa predmetného reštitučného konania predložený Okresnému súdu Prešov.

Aj keď ľudsky chápem situáciu pána Rendoša, ktorý sa (napriek tomu, že od počiatku mal vedomosť o možnosti len dočasnej existencie chaty, na výstavbu ktorej iste vynaložil svoje úsilie i finančné prostriedky) snaží usporiadať pozemok pod stavbou do svojho vlastníctva, zrejme by som nevedela nájsť argumenty pri odpovedi na otázky reštituentov, prečo štát – navyše bez splnenia zákonných predpokladov - uprednostnil dočasného užívateľa ich rodinného majetku, ktorý im bol v minulosti neoprávnene skonfiškovaný, a odkázal by ich na náhradné plnenie.

S ohľadom na uvedené skutočnosti mám za to, že Vašej žiadosti o „zjednanie nápravy v tejto veci protizákonného konania orgánu štátnej správy a vyvodenie príslušnej zodpovednosti“ nemôžem vyhovieť.

S úctou

A handwritten signature in black ink, consisting of several loops and a long tail, positioned to the right of the text 'S úctou'.

Vážený pán
Martin Fecko
poslanec
Národná rada Slovenskej republiky
Bratislava

Na vedomie:

Vážený pán
Andrej Danko
predseda
Národná rada Slovenskej republiky
Bratislava